

آن را انکار می‌کنند؛ ولی این جریان قبل از هر چیز دارای جهان‌بینی ویژه‌ای است که برای معتادان بیان می‌گردد و برنامه معنوی و اصول روحانی خاصی را در ضمن قدمها و سنتها معرفی می‌کند. این جریان به دلیل شکل‌گیری در آمریکا دارای ماهیتی مسیحی با رویکرد پلورالیستی است و نظام فکری آن کاملاً با معارف دینی ما ناسازگار می‌باشد.

معرفی اجمالی برخی از عرفانهای کاذب در ایران

ویژه طلاب، دانشجویان و اقشار فرهنگی

پایگاه جامع فرق، ادیان و مذاهب

www.adyannet.com

مقدمه

در حال حاضر در ایران چهار جریان عمده عرفانی و معنوی وجود دارد که عبارتند از:

الف) معنویت اسلامی و دینی

سه ویژگی اصلی خدامحوری، قیامت‌مداری و توجه به شریعت و حیانی از امتیازات خاص عرفان ناب اسلامی می‌باشد و معنویتهایی که یکی از این سه ویژگی را نداشته باشند، معنویت سکولار نامیده می‌شوند.

ب) مدعیان دروغین

متأسفانه از حدود دو دهه پیش تاکنون این جریان عرفانی کاذب، ابتدا در کلان شهرها، سپس دیگر شهرهای بزرگ و اخیراً حتی در روستاها به وجود آمده است و مدعیان آن، دعاوی عجیبی مطرح می‌کنند. این مدعیان دروغین دو دسته‌اند: اول، ناهلانی که با استفاده از حقایقی دارای اصالت تنها به دنبال سوء استفاده‌های شخصی از مطالب حقه هستند. دوم، افرادی نالایق که به بیان مطالبی خرافی و ناصحیح می‌پردازند.

ج) سلاسل دراویش

امام رضا علیه السلام فرمودند: «کسی دم از صوفیه نمی‌زند،

مگر از روی خدعه یا گمراهی و یا از روی حماقت.»^(۱) و امام هادی علیه السلام تمام فرقه‌های صوفیه را بدون استثنا از مخالفین اهل بیت علیهم السلام می‌دانستند و می‌فرمودند: «الصُّوفِيَّةُ كُلُّهُمْ مِنْ مُخَالِفِيْنَا»^(۲) تمام صوفیه از مخالفین ما هستند.»

د) عرفانهای کاذب

عرفانهای پوچ، منسوخ و یا مادی، تعبیر و القابی است که مقام معظم رهبری علیه السلام در سالهای اخیر نسبت به این عرفانها بیان داشته‌اند. همچنین گاه به این عرفانها، عرفانهای نوظهور و نوپدید، معنویتهای نوگرا و امثال این تعبیر اطلاق می‌شود. عرفانهای کاذب به لحاظ خاستگاه جغرافیایی و کارکرد، به شبه معنویتهای شرقی (یوگا، اشو، رام الله، کریشنا مورتی، فالون دافا، دالایی لاما و...)، شبه معنویتهای غربی (پائولو کوئلیو، سرخ پوستی، اکنکار، شیطان‌گرایی و...)، شبه معنویتهای متافیزیکی (رمالی، سایتتولوژی، ریکی و...)، شبه معنویتهای روانشناختی و فراروانشناختی (قانون جذب، تکنولوژی فکر، موفقیت و...)، شبه معنویتهای مسیحی و یهودی (کابالا، رائل، کلیسای وحدت و شیطان پرستی و...) و شبه معنویتهای بومی (حلقه، tsm، ایلیا و...) تقسیم می‌شوند.

عرفانهای کاذب همگی با عنوان عرفان فعال نیستند و تمام آنها به یک اندازه انحراف و آسیب ندارند؛

۱. سفینه البحار، ج ۲، ص ۵۸.

۲. همان.

ولی قدر مشترک همهٔ جریانات فعّال به اصطلاح معنویت‌گرا در ایران، ورود به حوزهٔ معنویت و عرفان و ادعای معنوی بودن است که بالتبع هستی‌شناسی جدیدی را ارائه داده و نظام فکری و معرفتی متفاوتی را عرضه می‌کنند. اینک به توضیح مختصری از برخی عرفانهای کاذب بسنده می‌کنیم:

۱. سای بابا:

بنیانگذار این مکتب «باگوان شری ساتیاسای بابا» یا «سو آمی ساتیا سَای بابا» بود. وی در سن چهارده سالگی مدعی شد از سوی خدا برای هدایت آدمیان برگزیده شده است، سپس ادعای خدایی کرد و ۱۱ سال زودتر از پیش‌بینی خود، طعم مرگ را چشید تا یک خدای دروغین دیگر رسوا شود.

۲. رام الله:

رهبر این آیین در ایران شخصی به نام «پیمان فتاحی» است. وی ادعا داشت از غیب خبر داشته، بر تمام علوم باطنی تسلط دارد و در عین ناباوری مریدان وی در خرداد سال ۸۶ در حین دستگیری به جای ناپدید شدن، از دیوار حیاط همسایه فرار کرد. این دستگیری فرصتی شد تا چهرهٔ پوشالی‌اش آشکار شود. وی چندین بار به دلیل ترویج عقاید خرافی و انحرافی و فریب مردم – به ویژه جوانان – به همراه گروهی از اطرافیانش بازداشت شده است.

۳. اوشو:

اوشو در سال ۱۹۳۱م در روستای کوچک «کوچ وادا» از کشور هند به دنیا آمد و در سال ۱۹۹۰م در سن ۵۹ سالگی از دنیا رفت. اوشو در ایالت اورینگان آمریکا، شهری به نام «راجینش پورام» را به عنوان مرکز آیین خود قرار داد؛ اما به دلیل فسادهای اخلاقی و جنسی بی‌حد و حصر خود و مریدانش، در سال ۱۹۸۶م از آنجا اخراج شد.

۴. اکنکار:

«پال توئیچیل» رهبر و بنیانگذار این طریقه بود که بسیاری از تعالیمش تنها متکی بر تلقینات توهّم‌آمیز و رؤیایی از حضور استاد زنده اک در پشت درها و صداهاست. از تبعات عضویت در این فرقه، پشیمانی زودرس و روبه‌رو شدن اعضا با پوچی است. در اثر فشارهای ناشی از این موضوع، برخی از آنها دست به خودکشی زده‌اند. پیروان این مکتب مدعی‌اند که از طریق رؤیابینی، خود را تا مقام «همکار خدا» ارتقا می‌دهند.

۵. عرفان سرخ‌پوستی:

بنیانگذار این نوع عرفان «کارلوس کاستاندا» است که وی آن را آیین ساحری یا جادوگری می‌نامد. استفاده از گیاهان روانگردان با هدف تحصیل معرفت، خودداری از آمیزش جنسی و عقل ستیزی، از شاخصه‌های این نوع معنویت کاذب می‌باشد.

۶. پائولو کوئلیو:

وی در سال ۱۹۴۷م در برزیل به دنیا آمد و در نوجوانی و جوانی احساسات ضدّ مذهبی شدیدی داشت. از هفده سالگی به بعد سه بار در بیمارستان روانی بستری شد. مدتهای مدیدی از داروهای اعصاب و روان استفاده می‌کرد و سپس به استفاده از مواد مخدر روی آورد. پیشینهٔ اخلاقی و اجتماعی بسیار منفی و تاریکی داشت. کوئلیو چندین بار تصمیم به خودکشی گرفت. کتابهای او بازتاب تفکراتش بوده و با جوسازی تا به حال به ۵۶ زبان دنیا ترجمه شده‌اند.

۷. دالایی لاما:

«تنزین گیاتسو» که براساس باورهای سَنّی تَبّیان^(۳) تجسم دوبارهٔ دالایی لامای سیزدهم (که در سال ۱۹۳۲م از دنیا رفته بود) پنداشته شده، ادعای معنویت‌خواهی و صلح‌طلبی داشته است. وی با اعدام صدام که فردی جانی و متجاوز بود، مخالفت کرد و تاکنون بارها شیفتگی و نزدیکی خود به رژیم صهیونیستی را اظهار داشته است.

۸. عرفان حلقه:

از زمان شکل‌گیری «عرفان کیهانی» کم‌تر از یک دهه می‌گذرد. بنیانگذار آن «محمدعلی طاهری» است و کتابهای اصلی این گروه به قلم وی نگارش یافته ۳. تَبّت منطقه‌ای در جنوب شرقی کشور چین است.

است. در کنار طاهری، اسماعیل منصوری لاریجانی نیز نقش اساسی دارد و کتابهای طاهری با مقدمهٔ منصوری به چاپ رسیده است. او پس از دستگیری محمدعلی طاهری از وی اظهار برائت کرد.

۹. معنویت‌های روانشناختی و فراروانشناختی:

به گروه‌هایی گفته می‌شود که در تلاش‌اند تا مشکلات روانی مانند اضطراب، افسردگی و سایر گرفتاریهای روان‌شناختی پیروان خود را با نامهای قانون جذب، راز موفقیت و... برطرف کنند. اینان در سطح گسترده‌ای در خدمت نشر خرافات و ترویج توهماتی هستند که مردم را سرگرم نموده و از اندیشه‌های درست، خردورزی، کوشش و پشتکار دور می‌کنند.

۱۰. یوگا:

«پتنجلی» مؤسس یوگاست. فلسفهٔ نظری «سانکهایه» که یکی از مکاتب فلسفی هند است، اساس و پایهٔ یوگا می‌باشد. در یوگا تکنیک‌هایی مطرح می‌شود تا انسان از طریق آنها به آرامش عصبی یا ذهنی برسد. انحرافات مدعیان یوگا کم‌تر از سایر گروه‌های عرفانهای کاذب نیست.

۱۱. ان‌ای (NA):

گرچه این مجموعه فعلاً با نام «انجمن معتادان گمنام» فعالیت دارد و راهنماها و رهبران آن فرقه بودن

